

Competența face diferența! Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

Axa prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Titlul proiectului: “Îmbunătățirea politicilor publice în învățământul superior și creșterea calității reglementărilor prin actualizarea standardelor de calitate - QAFIN”

Cod SIPOCA/SMIS2014+: 16

Dezvoltarea durabilă în cadrul proiectului QAFIN

CONȚINUT:

1	Introducere	3
2	Ce este dezvoltarea durabilă? - Delimitări conceptuale	3
3	Dezvoltarea durabilă și învățământul superior.....	4
4	Dezvoltarea durabilă în cadrul proiectului QAFIN.....	6
5	Egalitatea de șanse în cadrul proiectului QAFIN	8
6	Proiectul QAFIN și activitatea 1.7.....	8
	Concluzii	10
	Referințe bibliografice	10

Întocmit de:

Conf.univ.dr. Cătălina Radu

Expert în implementarea principiilor orizontale

București, martie 2019

Opis figuri:

Figura 1. Dezvoltarea durabilă (sustenabilă) ca intersecție a trei domenii majore 4

Figura 2. Text și siglă de promovare a dezvoltării durabile 7

Copyright © 2019 ARACIS

Întocmire și tehnoredactare: Cătălina RADU

Editor: Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior

Reproducerea este permisă cu condiția menționării sursei.

Prezenta lucrare este prezentată pe site-ul agenției, secțiunea: rezultatele proiectului QAFIN:
<http://www.aracis.ro/proiecte/qafin/rezultatele-proiectului/>

**B-dul Mărăști nr. 59, Sector 1, București, România,
tel. 021.206.76.00, fax 021.312.71.35**

Email: office@aracis.ro, www.aracis.ro

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

1 Introducere

Acest mini-raport constituie punctul de plecare pentru analiza integrării principiilor de dezvoltare durabilă în cadrul unui material mai cuprinzător privind egalitatea de șanse și nediscriminarea și dezvoltarea durabilă care va fi elaborat în cadrul proiectului “Îmbunătățirea politicilor publice în învățământul superior și creșterea calității reglementărilor prin actualizarea standardelor de calitate - QAFIN”.

Dezvoltarea durabilă este una dintre valorile de bază ale Uniunii Europene (conform Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene și Cartei Drepturilor Fundamentale din Uniunea Europeană), valoare transpusă la nivel politic în documentele strategice ale Uniunii Europene, inclusiv în Strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, durabilă și incluzivă. Desigur, respectarea acestei valori este obligatorie pentru toți beneficiarii proiectelor finanțate în cadrul perioadei de programare 2014-2020 prin Fondurile Europene Structurale și de Investiții (Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020).

În continuare, vom prezenta pe scurt modul în care este abordată dezvoltarea durabilă la nivel de țară (România), cu accent pe evaluarea și asigurarea calității învățământului superior, și la nivel de proiect (QAFIN).

2 Ce este dezvoltarea durabilă? - Delimitări conceptuale

Conceptul de "dezvoltare sustenabilă" sau "durabilă" se referă la un anumit mod de utilizare a resurselor, care tinde să satisfacă necesitățile umane simultan cu grija pentru mediul înconjurător, astfel încât aceste nevoi să poată fi satisfăcute nu numai în prezent, ci și în viitor (Maxim et al., 2010). Astfel, dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care presupune sustenabilitatea (accent pe termen lung), prin satisfacerea nevoilor curente fără a compromite nevoile generațiilor viitoare. Sunt urmărite 3 dimensiuni: (1) *ecologică*, cu accent pe prezervarea mediului înconjurător, (2) *economică*, cu preocuparea pentru asigurarea bunăstării și (3) *socială*, cea care subliniază importanța investițiilor în educație și sănătate (Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020).

Schematic, dezvoltarea durabilă sau sustenabilă poate fi prezentată ca rezultat al intersecției celor trei dimensiuni, ca în figura 1:

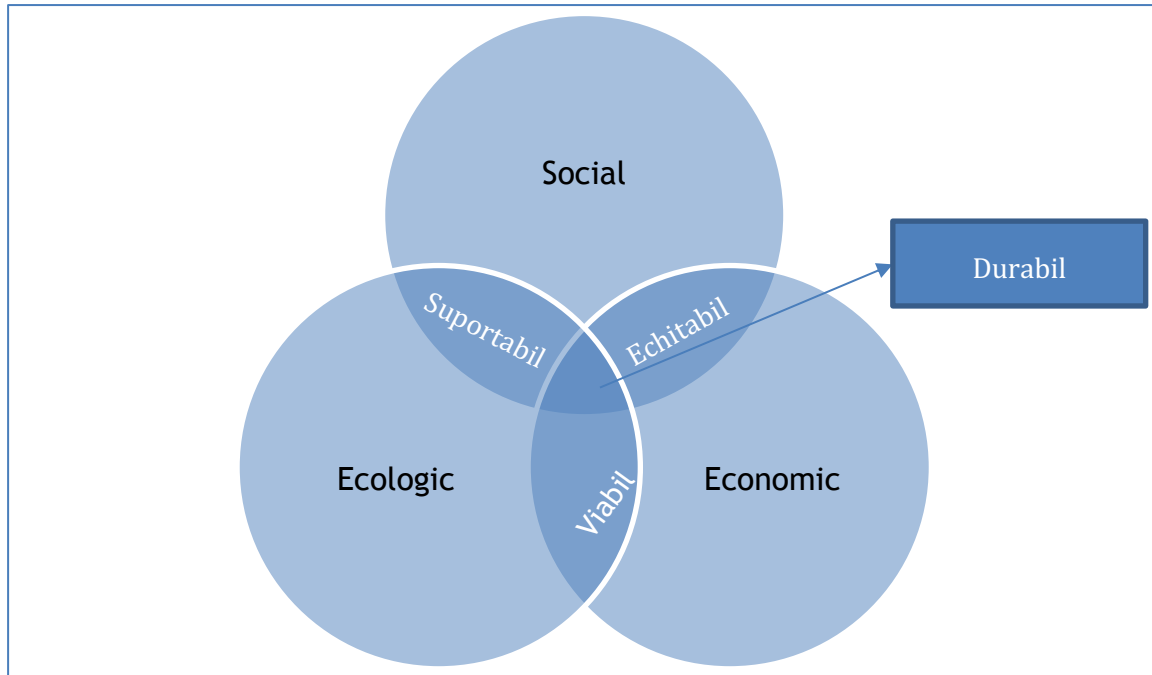

Figura 1. Dezvoltarea durabilă (sustenabilă) ca intersecție a trei domenii majore

Adaptare după Maxim et al., 2010

Spre deosebire de creșterea economică, dezvoltarea durabilă nu se concentrează doar pe creșterea productivității, ci pe utilizarea responsabilă a resurselor (Brad et al., 2016). În timp ce în modelul de dezvoltare neoclasică creșterea economică asigură premisele dezvoltării durabile, alți autori subliniază necesitatea urmării nevoilor de îmbunătățire a calității vieții, a problemelor de mediu și de echitate (Greenwood și Holt, 2016). Dacă majoritatea specialiștilor se concentrează cel mai mult pe ecologie, Gupta și Vegelin (2016) au atras atenția asupra riscului de a se concentra mai mult pe incluziunea socială în detrimentul incluziunii ecologice. Ciegis et al. (2015) au arătat că durabilitatea este un obiectiv destul de dificil, care necesită un echilibru în modul în care are loc procesul de producție (o creștere rapidă a producției ar putea avea implicații negative asupra mediului, în timp ce o scădere ar putea duce la probleme de șomaj și sociale).

3 Dezvoltarea durabilă și învățământul superior

Educația trebuie revizuită ținându-se cont de o viziune a dezvoltării umane și sociale durabile, care să fie atât echitabilă, cât și viabilă pe termen lung. Această viziune a durabilității trebuie

să țină cont de dimensiunile sociale, de mediu și economice ale dezvoltării umane și de diferitele moduri în care acestea se leagă de educație. Astfel, sistemul educațional trebuie să dezvolte resursele umane, pentru a le crește productivitatea, pentru a le dezvolta capacitatea de a rezolva probleme, de a fi creativi și de a trăi și lucra în armonie cu mediul înconjurător. Atunci când națiunile se asigură că o astfel de educație este accesibilă tuturor pe toată durata vieții lor, se pune în mișcare o revoluție liniștită: educația devine motorul dezvoltării durabile și cheia pentru o lume mai bună (Power, 2015; UNESCO, 2015).

Aspectele principale care trebuie avute în vedere în analiza domeniului învățământului superior economic sunt : (1) cerințele clienților; (2) activitățile de predare; (3) activitățile de cercetare; (4) programele de mobilități; (5) factori ai macro-mediului. Unele dintre întrebările care se pun au răspunsuri deosebit de complexe și nuanțate (Radu, 2013):

1. Pentru organizații - ce poziționare este necesară pentru a beneficia de cât mai multe resurse de networking la toate nivelurile (internațional, național sau regional) și pentru a fi competitive? Cu siguranță în ultima perioadă se pune tot mai mult accentul pe ideea de internaționalizare a activităților, iar domeniul educațional este unul în care este firesc să i se simtă prezența chiar mai mult decât în alte sectoare de activitate.
2. Cine sunt cu adevărat clienții? Studenții sau companiile care îi angajează? Studenții sunt pe de o parte clienți, dar pe de altă parte sunt produse ale sectorului, pe care le “cumpără” mediul de afaceri. Instituțiile de învățământ superior, pentru a fi competitive, se adresează studenților ca unor clienți cărora le trebuie depășite așteptările, și în același timp trebuie să creeze cei mai buni absolvenți, în sensul de cele mai bune produse pentru mediul de afaceri. Mai mult decât atât, trebuie să atragă cei mai buni candidați pentru procesul de admitere, astfel încât să poată pune bazele unor produse competitive (similar alegerii unor materii prime de calitate în cazul unui proces clasic de producție).
3. Pentru studenți - cum pot fi găsite cele mai bune condiții pentru procesul de învățare, care în același timp să satisfacă nevoile și aspirațiile individuale și să fie și la costuri acceptabile?
4. Pentru companii - care sunt interesele lor?
5. Pentru angajați (cadre didactice) - cum se poate ajunge cel mai bine la un echilibru între procesele de predare și de cercetare, pe de o parte, și între excelență în domeniu și relevanță în lumea reală, pe de altă parte, având în vedere că nu este necesară numai o competitivitate măsurată “clasic”, strict din punct de vedere academic?

Pentru a se asigura sustenabilitatea, răspunsurile la aceste întrebări trebuie avute în vedere în conceperea metodologiilor, standardelor și criteriilor de evaluare periodică / autorizare / acreditare.

4 Dezvoltarea durabilă în cadrul proiectului QAFIN

Prin natura sa, proiectul QAFIN nu contribuie direct la îndeplinirea obiectivelor privind protecția mediului. Respectarea principiului orizontal al dezvoltării durabile este interpretat prin prisma contribuției indirecte a promovării unui comportament responsabil în derularea activităților și a îmbunătățirii gradului de conștientizare cu privire la acest concept (Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020).

În componența echipei de implementare QAFIN, rezultatul 1, a fost cooptat un expert în problematica dezvoltării durabile (expert activitatea 1.7. Integrarea principiilor orizontale) pentru a prezenta și analiza cadrul strategic privind dezvoltarea durabilă în domeniul evaluării și asigurării calității învățământului superior și pentru a informa ceilalți experți asupra atingerii temelor orizontale (inclusiv dezvoltare durabilă).

Se utilizează cu preponderență sistemele de transmitere și gestionare electronică a documentelor, acestea nefiind imprimate decât în situațiile în care este absolut necesar. Atunci când este necesară, tipărirea se face față-verso. De asemenea, având în vedere localizarea mai îndepărtată a unor experți (ex. Cluj), întâlnirile fizice s-au limitat la una pe lună, iar atunci când a fost posibil (2 situații până în acest moment) s-a acceptat reunirea prin sistem video-conferință. O mare parte a comunicării se efectuează prin email (utilizându-se funcția *Reply All*).

Toate livrabilele experților vor fi verificate din perspectiva respectării principiului dezvoltării durabile, asigurându-se astfel integrarea efectivă a principiului în activitățile de proiect, pe de o parte, precum și sustenabilitatea după finalizarea acestuia, pe de altă parte.

Referitor la activitățile privind comunicarea și vizibilitatea, toate materialele elaborate conțin mesajul și sigla-frunză create pentru acest scop (figura x). Ori de câte ori va fi ocazia, în cadrul conferințelor, se va avea în vedere și informarea cu privire la tematica dezvoltării durabile. Așa cum este prezentat și în Ghidul beneficiarului privind principiile orizontale, aceste activități nu prezintă niciun risc substanțial sesizabil și au beneficiul de a asigura

conștientizarea și promovarea problematicii dezvoltării durabile Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020).

Împreună salvăm natura! Una dintre valorile noastre este grija față de mediu. Proiectul QAFIN susține și promovează dezvoltarea durabilă. Vă rugăm să (re)printați acest conținut/document doar dacă este absolut necesar. Vă mulțumim.

Figura 2. Text și siglă de promovare a dezvoltării durabile

Așa cum scrie și pe site-ul proiectului, îmbunătățirea durabilă a capacității instituțiilor din domeniul educației, prin optimizarea structurii, dezvoltarea și implementarea instrumentelor, proceselor și practicilor de management, asigură condițiile necesare pentru o activitate eficientă, în raport cu obiectivele și misiunea stabilite. Regulamentul de Organizare și Funcționare al ARACIS necesită modificări, pentru a fi adaptat modificărilor legislative, dar și pentru a răspunde nevoilor curente în ceea ce privește managementul modern al instituțiilor publice. Standardele și criteriile de calitate utilizate pentru acordarea finanțării nu trebuie să fie altele decât cele prevăzute de metodologiile de evaluare, respectiv de finanțare și ierarhizare, atunci când se acordă autorizarea, respectiv acreditarea sau atunci când se clasifică universitățile, respectiv se ierarhizează programele de studii sau altele decât cele utilizate pentru acordarea finanțării suplimentare sau pentru dezvoltare instituțională. Este astfel necesar să fie clarificate rolurile, atribuțiile și modul de lucru, mai mult decât cele stabilite de lege, astfel încât să fie posibilă o colaborare eficientă, în condiții de transparență, între toate instituțiile care au atribuții în domeniul asigurării și evaluării calității și pentru a fi asigurată sustenabilitatea.

Va fi îmbunătățită capacitatea de inovare a personalului MEN și ARACIS. Clarificarea rolurilor și responsabilităților instituțiilor implicate, conform legii, în procesul de evaluare a calității, va conduce în mod firesc și la clarificarea acestora pentru personalul angajat, și de asemenea, prin elaborarea ROF-ului și a manualului de proceduri interne va fi îmbunătățită capacitatea de management a personalului din instituții.

Totodată, prin participarea la programele de formare asupra noilor metodologii elaborate, personalul cu funcții de conducere din universități își va îmbunătăți cunoștințele și abilitățile în domeniul asigurării calității, asigurând astfel o implementare eficientă a proceselor de asigurare internă și externă a calității și o cheltuire eficientă a fondurilor publice.

Astfel, este de așteptat ca îmbunătățirea politicilor publice în învățământul superior și creșterea calității reglementărilor prin actualizarea standardelor de calitate să contribuie la dezvoltarea sustenabilă și după terminarea proiectului.

5 Egalitatea de șanse în cadrul proiectului QAFIN

Considerăm că genul sau celelalte diferențe structurale (rasă, etnie, nivel social, vârstă, handicap, etc.) nu crează vulnerabilități relevante pentru acest proiect, dar s-a avut în permanență în vedere respectarea egalității de șanse și tratament și evitarea discriminării de orice fel.

În constituirea echipei responsabile pentru rezultatul 1, s-a asigurat, încă de la început (depunerea candidaturilor), egalitatea de șanse, acesta fiind un principiu important.

Din punct de vedere al structurii pe gen, situația este echilibrată, așa cum se poate observa în tabelul 1:

Tabelul 1. Echilibrul de gen în QAFIN - Experți ARACIS Rezultatul 1

Nr. crt.	Poziția în proiect	F / M
1.	Expert Metodologie (Act. 1.1.)	3 F ; 4 M
2.	Expert IT (Activ. 1.3)	M
3.	Expert comunicare și informare (Activ. 1.6)	F
4.	Expert de implementare a principiilor orizontale (Activ. 1.7)	F
TOTAL		50,00% femei; 50,00% bărbați

Practicile de recrutare și selecție, precum și activitățile desfășurate în cadrul echipei, au respectat principiul egalității de șanse.

6 Proiectul QAFIN și activitatea 1.7

Rolul expertului în activitatea 1.7. *Implementarea principiilor orizontale Dezvoltare durabilă, Egalitatea de șanse și nediscriminarea și egalitatea de gen*, din echipa de implementare QAFIN pentru rezultatul 1, "Metodologie și ghiduri privind evaluarea externă a calității în învățământul superior din România", este acela de a prezenta și analiza cadrul strategic privind dezvoltarea durabilă asigurarea egalității de șanse în domeniul evaluării și asigurării calității învățământului superior și pentru a informa ceilalți experți asupra atingerii temelor.

Astfel, în cadrul fiecărei întâlniri, s-a avut în vedere analiza posibilităților pentru o mai bună integrare a principiilor orizontale, atât ca propuneri din partea expertului, cât și ca analiză a altor propuneri.

De exemplu, în cadrul Observațiilor / Amendamentelor ANOSR la pre-consultarea asupra metodologiei ARACIS din 21.02.2019, s-a regăsit următorul element:

Propunerea inițială:

La Domenii Dinamice - 4. Procesul centrat pe studenți

- a) *Suport pentru succes și dezvoltare*
- b) *Viața studențească și fidelizare*
- c) *Egalitate*
- d) *Insertie socio-economică*

Propunerea ANOSR:

Completare, astfel:

- c) *Egalitate și echitate*
- e) *Incluziune socială*
- f) *Dezvoltare culturală*

Motivație / Observații:

Echitatea reprezintă, încă, o problemă în sfera învățământului superior din România. IIS, împreună cu autoritățile centrale, ar trebui să asigure demersurile de asigurare a unor facilități pentru asigurarea egalității de șanse între studenți, facilități care se adresează, spre exemplu, studenților proveniți din medii socio-economic dezavantajate, studenților cu posibilități financiare reduse, etc.

Această propunere este în acord cu principiile orizontale. Membrii echipei au fost de acord cu ideea, dar completările necesare vor fi făcute în ghid și nu în metodologie (întrucât în Metodologie, ANOSR a lucrat pe o propunere nouă, care conține și *Domenii dinamice*, ceea ce nu apare în varianta acceptată ca fiind de bază). Concluzia cu privire la acest caz este că aceste principii au fost avute în vedere și propunerile din această zonă au fost discutate și chiar acceptate, chiar dacă nu făceau parte din cadrul de lucru de bază.

Concluzii

În cadrul proiectului QAFIN, activitatea 1.7, s-a asigurat **egalitatea de șanse**, avându-se în vedere următoarele:

- Pe parcursul implementării, nu au apărut situații care să contravină prevederilor legale sau eticii proiectului în domeniul egalității de gen și nediscriminării;
- Toți membrii au putut participa la activitățile proiectului (program flexibil și posibilitatea participării de la distanță);
- În toate dezbaterile cu privire la metodologie și ghiduri, s-a avut în vedere accesul egal și echitabil la educație;
- S-a folosit un limbaj adecvat și s-au evitat stereotipurile de gen și cele asociate altor potențiale vulnerabilități;
- S-au propus consultării obiectivele și rezultatele proiectului (în diferite stadii) către organizațiile și asociațiile care reprezintă interesele diverselor categorii implicate (inclusiv studenți) și se vor disemina informații în acest sens și la final de proiect.

Dezvoltarea durabilă a fost de asemenea avută în vedere:

- pe parcursul implementării, materialele consumabile au fost utilizate eficient și sustenabil, prin aplicarea unor reguli și inducerea unor comportamente de consum rațional al resurselor - de exemplu, tipărirea documentelor doar atunci când este absolut necesar și față-verso;
- s-au evitat deplasările în condițiile în care au putut fi folosite videoconferințe.

Dincolo de cele menționate mai sus, rezultatul activității, metodologia respectă principiile de egalitate de șanse și dezvoltare durabilă.

Referințe bibliografice

1. Brad, S., Mocan, B., Brad, E., Fulea, M. (2016). Environmentally Sustainable Economic Growth, *Amfiteatru Economic*, Vol. 18, Nr. 42, p. 446-460.

2. Ciegis, R., Dilius, A., Mikalauskiene, A. (2015). Evaluation of Economic Growth in Terms of Sustainability, Transformations in Business & Economics, Vol. 14, Nr.1 (34), p. 105-125.
3. Greenwood, D., Holt, R. (2016). Sustainable Development in Affluent Countries and the Neo-Institutionalist Synthesis, Journal of Economic Issues, Vol. 50, Nr. 3, p. 647-666.
4. Gupta, J., Vegelin, C. (2016). Sustainable Development Goals and Inclusive Development, International Environmental Agreements - Politics Law and Economics, Vol. 16, Nr. 3, p. 433-448.
5. Maxim, A., Stana, D., Grigoraș, M.A. (2010). Abecedar de ecologie și agroturism, Cluj Napoca, Risoprint.
6. Power, C. (2015). The Power of Education: Education for All, Development, Globalisation and UNESCO. London, Springer.
7. Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020. GHIDUL BENEFICIARULUI privind abordarea principiilor orizontale la nivelul proiectelor finanțate din Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, pdf accesat online la <https://www.fonduri-structurale.ro/descarca-document/795>, martie 2018.
8. Radu, C. (2013). Managementul și competitivitatea organizației - de la general la instituțiile de învățământ superior economic, București, Editura ASE.
9. UNESCO (2015). Rethinking Education: Towards a global common good? pdf accesat online la <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002325/232555e.pdf>, august 2018.

Împreună salvăm natura! Una dintre valorile noastre este grija față de mediu. Proiectul QAFIN susține și promovează dezvoltarea durabilă. Vă rugăm să (re)printați acest conținut/document doar dacă este absolut necesar. Vă mulțumim.

